

ŠTO MI JE ČINITI? – ETIKA ZA UMJETNIKE I UMJETNICE U 12 KRATKIH PRAVILA

PRAVILO 1 Svojom umjetnošću/ radom/ bavljenjem uspostavi, obogati i oblikuj javnu raspravu/ razumijevanje/ komunikaciju od javnog interesa među stvarnim ljudima u svojoj okolini. (Društvena definicija slobodne i lijepe umjetnosti.) **PRAVILO 2** Svojim umjetničkim djelom/ radom/ bavljenjem pronađi i dotakni teme i probleme, koji su na licu mjesta korisni, relevanti i od značaja, t.j. od javnog zanimanja/ interesa. (Negacija apstraktne umjetnosti. Za dokumentarizam.) **PRAVILO 3** Obogati javnu raspravu, tako da učiniš da ustaljenoj percepciji/ mnijenju budu pridodana nova stajališta. Kad je uvriježeno mišljenje poljuljano, promijenit će se i uz to vezana stvarnost. (Obaveza kritičkog i neovisnog stava. O percepciji i pluralizmu.) **PRAVILO 4** Učini da je tvoj rad/ bavljenje/ aktivnost svima pristupačan. U svoje bavljenje uključi one koji su obično isključeni/isključene. (Za kulturnu demokraciju. O neograničenom pravu korištenja svih javnih ustanova, površina i aktivnosti.) **PRAVILO 5** U svoje kreativno dokumentarističko bavljenje uključi one kojima se baviš u najvišoj mogućoj mjeri. Neka sami/same odluče kako će izgledati i što će reći. Predaj im, u najvišoj mogućoj mjeri, kontrolu i odgovornost za formu i sadržaj njihove reprezentacije u djelu. Objasni koliko god možeš što i zašto radiš. Ne pokazuj materijale s kojima prikazani ljudi nisu zadovoljni, ili prema kojima su ravnodušni. Svoje pravo na prikazivanje dokumentarnog materijala o drugim ljudima zaradi kroz blisku suradnju s tim ljudima, kroz njihovo aktivno sudjelovanje. (Za demokraciju i kulturnu demokraciju. Također za autentične/ vjerodostojne dokumente/ djela.) **PRAVILO 6** Dijeli poklone. Stvaraj djela koja se na osobnoj razini odnose prema ljudima s kojima radiš, te im onda pokloni ta na njih upućena i njima posvećena djela. Ponekad pripremi događaje koji snaže osjećaj bratstva i jednakosti među ljudima s kojima radiš. **PRAVILO 7** Stvaraj djela na mjestima gdje se obično umjetnička djela ne stvaraju. Pokazuj svoje djelo u okolini u kojoj se obično umjetnička djela ne pokazuju. (Također o kulturnoj demokraciji.) **PRAVILO 8** Stekni nove prijatelje kroz svoj umjetnički rad. (Prijateljstvo kao krajnji kriterij vrednovanja umjetničkog djela.) **PRAVILO 9** Ne upotrebjavaj javna novčana sredstva za privatnu dobit. Javni novac koristi za stvaranje umjetničkih djela koja, poput gore opisanih, nastaju u i za javni prostor, koja iskazuju i oblikuju javni interes, obraćaju se lokalnim zajednicama i njih aktivno uključuju, i koja nikad neće moći biti upotrebljena za

isključivo privatne svrhe niti potpasti u ekskluzivni privatni posjed. (Ontološke implikacije javnog novca na umjetničko djelo.) **PRAVILO 10** Uvažavaj ljude kojima se baviš u svome radu tj. ljude koje u svoj rad uključuješ, odnosi se prema njima sa svim dužnim poštovanjem, navodi uvijek njihova imena, i tretiraj ih kao sebi ravnopravne. (O iskrenosti i kulturnoj demokraciji.) **PRAVILO 11** Uvažavaj u potpunosti ukus i estetske sudove osoba s kojima radiš. Tako nastala umjetnička djela istovrijedna su djelima umjetnika/umjetnica. (Negacija remek djela.) **PRAVILO 12** Tvoje bavljenje mora imati stvarne posljedice i voditi u trajne promjene okoline u kojoj radiš. U suradnji s ljudima oko sebe stvaraj pragmatična, društveno aktivna, lako razumljiva djela, dokumente i događaje, sa doista određenim praktičnim ciljevima, po stvarnim potrebama mjesta, vremena i ljudi. To podrazumijeva da si prije toga mjesto i ljude detaljno istražila/istražio. (O aktivizmu.) (Kristina Leko, 2004.)